

Kávészaklet tálcája - a Szathmáry-Király család címerével

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	18928
Alkotó:	Szentpéteri, József (1781 - 1862)
Készítés ideje:	1823
Készítés helye:	Pest
Jelzés:	Pesti hitelesítő jegy (1823) Szentpéteri mesterjegy (Kőszeghy: 399, 505/e XXVII t.)
Anyag:	ezüst
Technika:	kalapált; öntött; trébelt; vésett díszítés
Méret:	átmérő: 69 x 45 cm magasság: 10,2 cm

Szentpéteri József (1781-1862), a 19. század legnagyobb magyar ötvösművésze 1823-ban készítette a négy darabból álló reprezentatív kávészakletet a Gömör megyei Jánosiban birtokos Szathmáry Király Pál (1780-1852) és felesége Lévai Koós Anna (1793-1845) részére, hálából azért, hogy a család támogatta a rimaszombati származású ötvösmester tanulmányait. Az együttes minden darabján a Szathmáry-Király-család vésett címere látható.

A szakirodalomban "hattyús" szakletnek is nevezik jellemző díszítő motívumáról, a plasztikusan modellált hattyúfiguráról. A tálca karmos lábakon álló ovális forma. Peremén – klasszicista stílusú – áttört meander- és leveles díszítmények, két füle hajlított, csigás végű, közepe korongba futó levélmintás.

A két kanna csak méretében különbözik. Magas, hajlított, akantuszlevéllel díszített, karmos végű lábakon álló tojásdad formájú testükön virág- és levélmotívumok. Nyakukon ugyanez a mintázat ismétlődik. Fedelük bordázott peremű, billenthető, rajta plasztikus, öntött hattyúfigura. Kiöntőcsövük akantuszlevelekből kinyúló, ívelt madárfejben végződik. A cukortartó kerek talpa széles frízben sáslevél mintázatú, szára az edénytest alatt levélmintás. A test vállrészén a kannakéval azonos díszítmény. Két fülét plasztikus hattyúfigurák képezik. Fedele leemelhető, sima, kúposan tagolt, közepén ezüstlemezekből vágott, nagy virágcsokor.

A kávészaklet öröklés útján a Szathmáry-Király családtól a Csáky-, majd a Máriássy családhoz került, később pedig a Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete ajándékként jutott az Iparművészeti Múzeumba.

Irodalom

- Szerk.: Veres Mari: *A reformkor művészete. Iparművészet.* Vince Kiadó, Budapest, 2023. - p. 110. Nr. (74.) (Pandur Ildikó)
- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat).* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 104. (Békési Éva)
- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 129. (Békési Éva)
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - fém 37.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat).* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 229.
- Schallaburg : *Genuss und Kunst: Kaffee, Tee, Schokolade, Tabak, Cola.* Niederösterreichisches Landesmuseum, Wien, 1994. - 8.2.1. + kép
- Szerk.: Péter Márta: *A klasszicizmustól a biedermeierig. Az európai iparművészet stíluskorszakai.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - 2.108 (Békési Éva)
- Szerk.: Voit Pál: *Ötvösművészet. Régiségek könyve.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - 42. kép (Weiner Piroska)
- Földes Emília: *Szentpéteri József 1781-1862.* Budapesti Történelmi Múzeum, Budapest, 1981. - Nr. 33-36. és kép
- Szerk.: Miklós Pál: *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei.* Magyar Helikon, Budapest, 1979. - p. 59.
- szerző: Brestyánszky Ilona: *A pest-budai ötvösség.* Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1977. - 322. sz. és 68. kép
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti*

Múzeum 1872-1972. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 316.

- *Művészet*, 1965/8. 1965.
- Mihalik Sándor: *Szentpéteri József ötvösmester élete, önéletírása, művei*. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1954. - 7-8. t.
- Szerk.: Voit Pál, Csernyánszky Mária: *Az Iparművészeti Múzeum mesterművei. 1896-1946*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1946. - p. 11.
- Horváth Henrik: *Szentpéteri József pesti ötvösmester művészete*. Budapest, 1937. - 8-9. kép
- Layer Károly: *A régi Buda és Pest iparművészetének kiállítása*. 1936. - Nr. 96. VI.t.
- Kőszeghy Elemér: *Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig*. Egyetemi Nyomda, Budapest, 1936. - XXVII. tábla

